

ODNOS INDIVIDUALNE CILJNE ORIJENTACIJE I PERCEPCIJE MOTIVACIJSKE KLIME UNUTAR ODBOJKAŠKE EKIPE

THE RELATIONSHIP BETWEEN INDIVIDUAL GOAL ORIENTATION AND PERCEPTION OF MOTIVATIONAL CLIMATE WITHIN VOLLEYBALL TEAM

Iva Šaban, Petra Anić, Tamara Mohorić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci
Autor za korespondenciju: Petra Anić, Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci e-mail: panic@ffri.hr

SAŽETAK

Sport, odnosno tjelesna aktivnost, ima brojne pozitivne tjelesne i psihološke ishode, zbog čega je važno prepoznati individualne i grupne motivacijske faktore koji se nalaze u podlozi bavljenja sportom. Cilj rada je ispitati odnos ciljne orijentacije prema postignuću u sportu i percepcije motivacijske klime unutar odbojkaške ekipe. Također, nastojalo se ispitati koje karakteristike ispitanice pripisuju osobama različitih ciljnih orijentacija. U istraživanju je sudjelovalo 139 aktivnih odbojkašica, prosječne dobi od 13.5 godina. Korišteni su sljedeći mjerni instrumenti: Upitnik ciljne orijentacije u sportu, Upitnik percipirane motivacijske klime u sportu te novokonstruirani upitnik za procjenu karakteristika pripisanih osobama različitih ciljnih orijentacija prema postignuću u sportu. Individualne ciljne orijentacije i percepcija istovjetne motivacijske klime bile su pozitivno povezane. Kada je riječ o procjeni osoba različite ciljne orijentacije prema postignuću, ispitane odbojkašice su hipotetskoj osobi ciljne orijentacije na zadatak pripisale više pozitivnih i poželjnih karakteristika nego osobi ciljne orijentacije na rezultat. Rezultati istraživanja upućuju na važnost odnosa individualne ciljne orijentacije prema postignuću i percepcije motivacijske klime unutar sportskog tima. Osobe uključene u sportske aktivnosti djece i mladih, kao i poticanje bavljenja sportom, trebali bi poticati intrinzičnu motivaciju te samodeterminarne forme motivacije poput ciljne orijentacije na zadatak. Također, trebali bi stvarati motivacijsku klimu poticajnu za učenje i napredak.

Ključne riječi: ciljna orijentacija, motivacijska klima, vršnjačka skupina, sociometrijski status, odbojka

SUMMARY

Sport, or physical activity, has many positive physical and psychological outcomes, which is why it is important to recognize individual and group motivational factors in the basis of sport activities. The aim of the study was to examine the relationship between individual goal orientation and perception of motivational climate within the volleyball team. Moreover, authors wanted to investigate which characteristics are assigned to the people with different goal orientation. 139 volleyball players, aged 13.5 in average, participated in the study. Following measures were used: Task & Ego Orientation in Sport Questionnaire, Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire and a new questionnaire developed in order to assess characteristics assigned to the people with different goal orientations. The results revealed the positive correlation between goal orientation and perception of corresponding motivational climate. When the perception of people with different goal orientation was assessed, participants were more likely to positively attribute the task-oriented person, rather than ego-oriented person. Study results point to the importance of relationship between individual goal orientation and perception of the motivational climate within sport team. People engaged in children and youth sports activities, encouraging them to participate, should promote development of intrinsic motivation and selfdetermined forms of motivation like task orientation. Furthermore, they should try to create motivational climate that supports learning and development.

Key words: goal orientation, motivational climate, peer group, sociometric status, volleyball

UVOD

Sport je postao, na globalnoj razini, vrlo značajan socijalni, kulturološki i politički fenomen modernog društva. Tjelesna aktivnost, kao jedna od temeljnih odrednica sporta, rezultira nizom pozitivnih tjelesnih i psiholoških učinaka. Baveći se sportom, djeca razvijaju svoje socijalne i komunikacijske vještine (8), usvajaju važnost međusobnog pomaganja i suradnje, uče kako se odnositi prema različitim natjecateljskim ishodima te nadvladavati poteškoće i probleme (4).

Obzirom na brojne pozitivne fizičke i psihosocijalne ishode bavljenja sportom kod djece i mladih, važno je prepoznati motivacijske faktore koji su u podlozi. Pritom u obzir treba uzeti individualne dispozicijske karakteristike mladog sportaša, situacijske faktore kojima je okružen u sportskom kontekstu (npr. odnos s trenerom i suigračima) te percepciju motivacijske klime vezanu za to okruženje (6). Razina djetetovog zadovoljstva i uživanja ovisi o prirodi i kvaliteti vršnjačkih interakcija u sportskom kontekstu (10), zbog čega odnosi među suigračima i grupna dinamika zahtijevaju posebnu pažnju.

Prema socijalno-kognitivnom pristupu motivaciji za postignućem u sportu dvije su dominantne ciljne orijentacije kod sportaša: usmjerenost prema zadatku, odnosno usavršavanju vlastitih vještina (engl. *task orientation*) i usmjerenost prema izvedbi, odnosno rezultatu (engl. *ego orientation*) (6). Sportaši dominantno orijentirani prema zadatku vlastitu kompetentnost određuju i vrednuju kroz uočeni napredak i usporedbu s prethodno ostvarenim postignućem ili iskazanom vještinom, sami postavljaju kriterije prema kojima će procjenjivati vlastitu sposobnost, a pritom naglašavaju važnost napornog rada, ulaganja truda i suradnje s drugima (9). Njihov cilj je prvenstveno napredak u učenju i povećanje sposobnosti, osobni rast i razvoj, a povratne informacije smatraju korisnima za učenje (19). Sportaši dominantno orijentirani prema rezultatu svoju percepciju sposobnosti i kompetentnosti temelje na socijalnoj usporedbi s relevantnim drugim osobama (9, 15), vjeruju da je za uspjeh presudno posjedovanje odgovarajuće razine sposobnosti (6), a sportsku aktivnost i uspjeh doživljavaju kao način za poboljšavanje socijalnog statusa (12).

Uz individualne ciljne orijentacije, važno je i okruženje u kojemu sportaš trenira i natječe se, odnosno motivacijska klima u sportskom okruženju. Motivacijska klima uključuje niz faktora koji određuju ciljeve koje pojedinac može i treba ostvariti te načine vrednovanja njegova postignuća. U literaturi su prepoznate dvije temeljne vrste motivacijske klime (16): motivacijska klima usmjerena učenju i razvoju vještina (eng. *mastery*) i motivacijska klima usmjerena iskazivanju nadmoćne izvedbe i rezultata (eng. *performance*).

Motivacijska klima usmjerena učenju i razvoju vještina predstavlja klimu u kojoj trener podržava i pozitivno potkrepljuje uloženi trud i napor sportaša (7). U takvom

okruženju postoji vjerovanje da je ulaganje truda i napora jedini ispravan put prema ostvarivanju uspjeha u sportu. Motivacijska klima usmjerena iskazivanju nadmoćne izvedbe i rezultata je vrsta motivacijske klime u kojoj treneri pružaju manju socijalnu podršku igračima, daju manje korektivnih pozitivnih povratnih informacija, kažnjavaju pogreške te potiču natjecanje među igračima kao jedan od glavnih mehanizama procjenjivanja individualne uspješnosti (16).

U kontekstu timskog sporta, posebno je zanimljiva interakcija ciljne orijentacije i percipirane motivacijske klime. Ciljna orijentacija predstavlja relativno stabilnu dipozicijsku dimenziju, koja se može mijenjati ovisno o prevladavajućoj motivacijskoj klimi (3). Motivacijska klima usmjerena na učenje i usavršavanje vještina u istraživanjima je najčešće povezana s ciljnom orijentacijom na zadatak, dok je motivacijska klima usmjerena demonstriranju superiornih sposobnosti i poticanju kompetitivnosti među igračima povezana s ciljnom usmjerenošću na rezultat (14).

Uz već spomenutu važnost trenera kao glavnog aktera u oblikovanju motivacijske klime, važno je istaknuti i ulogu koju imaju vršnjaci, putem kompetitivnih ponašanja, evaluacija i međusobnih odnosa (11). Vršnjački odnosi unutar ekipe važan su motivacijski faktor koji utječe na cjelokupno iskustvo bavljenja sportom (20). Tri su teoretske poveznice vršnjaka i sporta: (a) vršnjaci kao izvor percipirane fizičke kompetentnosti, (b) vršnjaci kao razlog sudjelovanja, odnosno treniranja i (c) bliska prijateljstva koja utječu na intrinzičnu motivaciju za bavljenje fizičkom aktivnošću (21).

Djetetova kompetencija u igranju različitih igara povezana je s njegovom socijalnom prihvaćenošću. Kod aktivnosti koje od različitih pojedinaca unutar kolektiva zahtijevaju zajedničko ulaganje truda (npr. redovit dolazak na treninge) kako bi se ostvario grupni cilj (npr. savladavanje protivnika) postoji povećana razina međusobne suradnje koja može doprinijeti stvaranju pozitivnijih stavova o vršnjacima i smanjivanju broja isključene ili zanemarene djece unutar grupe (4), što se očituje u sociometrijskim statusu djeteta.

Motivacijsku klimu određuju pojedine osobe unutar tima, ali i njihov međusobni odnos. U interakciji s individualnim ciljnim orijentacijama, motivacijska klima može imati učinke na afektivne, ponašajne i kognitivne reakcije pojedinca. Ispitivanje međuodnosa individualnih i situacijskih faktora kojima je sportaš izložen, uz povezivanje sa pretpostavljenim sociometrijskim kategorijama, glavni je cilj ovog istraživanja.

ISPITANICI I METODE

U istraživanju je sudjelovalo 139 odbojkašica mlađekadetskog uzrasta, u dobi od 11 do 15 godina ($AS=13.5$, $SD=0.88$) koje se odbojkom bave nešto više od 4 godine ($SD=2.03$). Istraživanje je provedeno u 14 odbojkaških klubova s područja Primorsko-goranske županije.

Mjerni instrument je bio **Upitnik ciljne orijentacije u sportu** (*Task & Ego Orientation in Sport Questionnaire*, TEOSQ; 5, 6). Za potrebe istraživanja korištena je prevedena i adaptirana hrvatska verzija upitnika (2). Faktori koji sačinjavaju ovaj upitnik su individualna ciljna orijentacija na zadatak i individualna ciljna orijentacija na rezultat. Upitnik se sastoji od 13 čestica, a zadatak ispitanika je da na Likertovoj skali od 5 stupnjeva (1- uopće se ne slažem do 5 - u potpunosti se slažem) izraze svoje slaganje s ponuđenim tvrdnjama.. Prilikom rješavanja upitnika sportaši su zamoljeni da razmisle o sportskim situacijama u kojima se osjećaju uspješnima. Dobiveni su koeficijenti unutarnje konzistencije od .80 za subskalu ciljne orijentacije na zadatak te .84 za subskalu ciljne orijentacije na rezultat.

Upitnik percipirane motivacijske klime u sportu (*Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire*, PMSCQ; 16) koristio se za procjenu sportskog okruženja u kojem sportaš trenira i natječe se. U ovom je istraživanju korištena adaptirana hrvatska verzija upitnika (1). Upitnik se sastoji od 21 čestice, raspoređene u 2 subskale: motivacijska klima usmjerena učenju i razvoju vještina te motivacijska klima usmjerena prema izvedbi i rezultatu. Zadatak ispitanika je da na Likertovoj skali od 5 stupnjeva (1- uopće se ne slažem do 5 - u potpunosti se slažem) izraze svoje slaganje s ponuđenim tvrdnjama. Provjerena je pouzdanost oba faktora: za faktor motivacijske klime usmjerene učenju i razvoju vještina iznosi .69, a za faktor motivacijske klime usmjerene izvedbi i rezultatu iznosi .83.

Upitnik pripisanih karakteristika osobama različite ciljne orijentacije konstruiran je za potrebe istraživanja. Osmišljene su tri verzije iste priče o hipotetskom ženskom liku. Priče su sadržajem i načinom izražavanja bile primjerene dobi djece te su uključivale karakteristike i situacije s kojima su se ispitanice mogle poistovijetiti. Hipotetske priče sadržavale su opis izmišljenog lika s različitim ciljnim orijentacijama (ciljnom orijentacijom ka učenju i razvijanju vještina te ciljnom orijentacijom prema izvedbi i rezultatu), a kao kontrola je korištena neutralna verzija priče. Izmišljene su priče korištene kako bi se uočile karakteristike koje ispitanice pripisuju osobama različite ciljne orijentacije prema postignuću u sportu. Neutralna priča je sadržavala informacije koje su bile prisutne i u preostale dvije verzije priče, ali bez dijelova teksta koji bi upućivao na izraženost pojedine ciljne orijentacije.

Verziji priče pridodana je i lista od 16 pridjeva karakterističnih za jedan od četiri sociometrijska statusa

(popularna, odbačena, zanemarena, kontraverzna). Svakoj je ispitanici bila po slučaju dodijeljena jedna od tri verzije priče, a zadatak je bio da na temelju pročitane priče pokušaju procijeniti na skali od 1 do 10 koliko se svaki zadani pridjev odnosi na hipotetski lik. Pritom je ocjena 1 značila da taj lik uopće nije takav, a ocjena 10 da je lik u potpunosti takav.

Istraživanje je provedeno u dva dijela. Prvi dio uključivao je grupnu primjenu Upitnika ciljne orijentacije u sportu i Upitnika percipirane motivacijske klime u sportu. U drugom dijelu istraživanja, igračice su fizički razdvojene kako bi ispunile Upitnik pripisanih karakteristika osobama različite ciljne orijentacije te sociometrijski listić. Za ispunjavanje upitnika bilo je potrebno između 30 i 40 minuta.

REZULTATI

Osnovne deskriptivne vrijednosti dimenzija individualne ciljne orijentacije i percipirane motivacijske klime te razlike među njima prikazane su u Tablici 1.

Na temelju dobivenih rezultata vidljivo je da je ispitanim sportašicama bitnije učenje i razvijanje odbojkaških vještina, u odnosu na iskazivanje superiorne izvedbe i postizanje izvanrednih individualnih rezultata. Također, ispitane sportašice procijenile su motivacijsku klimu primarno usmjerenu na učenje, napredak i razvoj odbojkaških vještina, a manje na iskazivanje superiorne izvedbe, uspoređivanje s drugima i postizanje rezultata.

Povezanost individualne ciljne orijentacije i percipirane motivacijske klime

Uvidom u matricu korelacija (Tablica 2) uočljivo je da su varijable ciljne orijentacije prema postignuću u sportu značajno povezane s istovjetnom percepcijom motivacijske klime unutar ekipe. Kada se ispita odnos pojedine ciljne orijentacije i percepcije suprotne motivacijske klime, dobiveno je da ciljna orijentacija na rezultat povezana s percepcijom motivacijske klime usmjerene na učenje. No, ciljna orijentacija na zadatak u niskoj je negativnoj korelaciji s percepcijom motivacijske klime usmjerene na izvedbu. Kao što je i očekivano, dobivena je negativna povezanost percepcije motivacijske klime usmjerene na učenje i razvoj vještina s percepcijom motivacijske klime koja potiče iskazivanje superiornih sposobnosti i vrhunske

Tablica 1. Aritmetičke sredine i standardne devijacije ispitanih motivacijskih varijabli te razlike između njih

Table 1. Arithmetic means and standard deviations for tested motivational variables and differences between them

Dimenzija dispozicijske/situacijske motivacijske varijable	M	SD	t-test
Ciljna orijentacija na zadatak	4.19	0.59	21.46**
Ciljna orijentacija na rezultat	2.30	0.83	
Percepcija motivacijske klime orijentirane na učenje/vještinu	3.98	0.47	18.79**
Percepcija motivacijske klime orijentirane na izvedbu	2.46	0.64	

M – aritmetička sredina; SD – standardna devijacija, **p < .01

Tablica 2. Matrica korelacija dimenzija ciljne orijentacije i percipirane motivacijske klime

Table 2. Correlation matrix of the goal orientation dimension and perceived motivational climate

Dimenzija ciljne orijentacije i percipirane motivacijske klime	1.	2.	3.	4.
1. Ciljna orijentacija na zadatak	1	-.03	.41**	-.20*
2. Ciljna orijentacija na rezultat		1	-.06	.31**
3. Percepcija motivacijske klime orijentirane na učenje/vještinu			1	-.44**
4. Percepcija motivacijske klime orijentirane na izvedbu				1

*p < .05; **p < .01

izvedbe. Sportašice koje smatraju da se unutar njihovog sportskog tima njeguje i potiče osobni napredak, učenje i razvoj vještina, neće doživljavati svoje sportsko okruženje kao usmjereno isključivo na postizanje vrhunskih rezultata i superiorne izvedbe.

Percepcija i pripisivanje karakteristika osobama određene ciljne orijentacije prema postignuću u sportu

Kako bi se procijenila percepcija i mišljenje ispitanica o osobama različite ciljne orijentacije u sportu, konstruiran je kratak upitnik o hipotetskom liku, čiji je opis trebao ukazivati na njegovu individualnu ciljnu orijentaciju. Trima verzijama

upitnika pridodana je i lista od 16 pridjeva, odnosno karakteristika. Za svaku su pojedinu karakteristiku, s obzirom na zadanu verziju opisa hipotetskog lika, izračunati deskriptivni podatci te su testirane razlike među njima (Tablica 3).

Tri se hipotetska lika ne razlikuju međusobno samo u karakteristikama *Samostalna* i *Povučena*, dok je za sve ostale karakteristike dobivena značajna razlika. Ispitanice smatraju da bi hipotetski lik orijentiran na zadatak (kao i hipotetski lik bez izražene ciljne orijentacije) bio omiljeniji, zabavniji, društveniji, spremniji na pružanje pomoći drugima te poželjniji suigrač u odnosu na hipotetski lik primarno orijentirani na rezultat. Također, ispitanice su procijenile da je hipotetski lik orijentiran na rezultat

Tablica 3. Razlike u procjenama karakteristika pripisanih hipotetskom liku različitih ciljnih orijentacija

Table 3. Differences in estimates of characteristics attributed to hypothetical characters of different goal orientations

Karakteristika	orijentacija na zadatak (1)		bez izražene ciljne orijentacije (0)		orijentacija na rezultat (2)		F _{2,138}
	M	SD	M	SD	M	SD	
Omiljena	7.20 ₂	2.22	7.38 ₂	2.24	6.15 _{0,1}	2.23	4.11*
Samostalna	8.43	1.90	8.53	1.82	7.81	2.20	1.82
Zabavna	7.28 ₂	2.14	7.80 ₂	2.02	5.71 _{0,1}	2.59	10.81**
Svadjljiva	1.57 _{0,2}	1.28	2.73 _{1,2}	2.10	4.58 _{0,1}	2.85	22.83**
Zanemarena	1.91 ₂	1.84	2.53 ₂	2.30	3.87 _{0,1}	2.58	9.11**
Promjenjivog raspoloženja	2.98 ₂	2.13	3.96	2.49	4.51 ₁	2.51	4.91*
Društvena	9.20 ₂	1.45	8.80 ₂	1.65	6.54 _{0,1}	2.82	22.36**
Nasilna	1.11 ₂	0.31	1.50 ₂	0.95	2.00 _{0,1}	1.53	8.26**
Nemirna	1.87 _{0,2}	1.71	2.82 ₁	1.96	3.11 ₁	2.52	4.35*
Spremna pomoći	9.15 ₂	1.23	8.32 ₂	1.67	5.85 _{0,1}	3.00	30.58**
Sklona uvrijediti	1.91 ₂	2.22	2.40 ₂	2.17	4.81 _{0,1}	3.19	16.94**
Ignorirana od strane suigračica	2.07 ₂	2.16	2.14 ₂	1.75	3.33 _{0,1}	2.30	5.45**
Promjenjivog ponašanja	2.69 ₂	2.05	3.21	2.04	4.02 ₁	2.11	4.85*
Poželjna suigračica	8.31 ₂	1.56	8.00 ₂	1.68	6.33 _{0,1}	2.98	10.98**
Sklona izbjegavati razgovor	2.20 ₂	1.83	2.61 ₂	2.41	3.63 _{0,1}	2.76	4.52*
Povučena	2.61	2.34	2.89	2.23	2.79	2.39	0.17

*p < .05; **p < .01

M - aritmetičke sredina; SD - standardna devijacija; F - F-omjer; df - stupnjevi slobode

Rezultati SNK post-hoc testa prikazani su indeksiranim brojevima

skloniji vrijeđanju drugih i izbjegavanju razgovora s njima te nasilniji u odnosu na preostala dva opisana hipotetska lika. Ispitanice su procijenile da bi hipotetski lik ciljne orijentacije na rezultat bio više zanemaren i ignoriran od preostala dva hipotetska lika.

Jedina ponuđena karakteristika za koju je utvrđeno da se na temelju njene izraženosti razlikuju sva tri hipotetska lika je karakteristika *Svadjiva*: hipotetski lik orijentiran na zadatak najmanje je svadjljiv, zatim slijedi hipotetski lik bez izražene ciljne orijentacije, dok se hipotetski lik primarno orijentiran na rezultat pokazao kao najsvadjljiviji. Dobiveno je i da su se hipotetski lik orijentiran na rezultat, kao i hipotetski lik bez izražene ciljne orijentacije procijenjeni značajno nemirnijima u odnosu na hipotetskog lika orijentiranog na zadatak.

Također, ispitanice su procijenile da hipotetski lik orijentiran na zadatak ima manje izraženo promjenjivo ponašanje i raspoloženje od hipotetskog lika orijentiranog na rezultat.

RASPRAVA

Prema rezultatima provedenog istraživanja, sportašice čija je primarna ciljna orijentacija za postignućem u sportu usmjerena na kvalitetno obavljanje zadatka percipiraju da unutar njihovog sportskog tima vlada motivacijska klima koja i ostale članove tima potiče na ulaganje napora, razvijanje sposobnosti te pomaganje drugima u njihovom osobnom napredovanju, što je u skladu s rezultatima prijašnjih istraživanja (13). Nadalje, igračice s istaknutijom ciljnom orijentacijom na rezultat se razlikuju u percepciji motivacijske klime usmjerene na izvedbu od igračica kod kojih je ta orijentacija manje izražena te je doživljavaju poticajnijom za nadmetanje, uspoređivanje s drugima i ostvarivanje vrhunskih rezultata (16, 17).

Izraženost pojedine individualne ciljne orijentacije prema postignuću u sportu rezultira razlikama u percepciji motivacijske klime. Sportašice su uglavnom procjenjivale motivacijsku klimu kao istovjetnu svojoj osobnoj ciljnoj orijentaciji, a ne na temelju grupnog konsenzusa. To potkrepljuju i rezultati prethodnih istraživanja koji pokazuju da generalno postoji niski konsenzus među sportašima unutar tima u percepciji motivacijske klime (17).

Iako se vrlo često kompetitivnost i uspoređivanje s drugima povezuje s ciljnom orijentacijom na rezultat, istraživanja su pokazala da obje dimenzije ciljne orijentacije prema postignuću u sportu značajno koreliraju s mjerama kompetitivnosti. Naime, u većini sportova, pa tako i u odbojci, nadmetanje s drugima je najkorisniji izvor povratne informacije o vlastitom postignuću, a percepcija vlastite efikasnosti proizlazi iz samoreferenciranih kriterija kod osoba ciljno orijentiranih na zadatak, odnosno iz normativnih kriterija kod osoba ciljne orijentacije na rezultat (6).

Upotreba sociometrijskih metoda vrlo je česta u različitim područjima istraživanja, no u sportskoj psihologiji

je dosta rijetka i često ostaje samo na razini deskripcije odnosa unutar pojedine ekipe. U ovom istraživanju pokušali smo otići korak dalje i vidjeti kako mlade odbojkašice doživljavaju osobe različitih ciljnih orijentacija, nastojeći na taj način iskoristiti prednosti sociometrijske metode. Prema dobivenim rezultatima ispitanice općenito socijalno poželjne osobine pripisuju liku orijentiranom na zadatak, dok hipotetski lik s izraženom ciljnom orijentacijom na rezultat percipiraju kao sklonijeg iskazivanju manje poželjnih ponašanja i karakteristika. Dobiveni su rezultati u skladu sa, zaista rijetkim, istraživanjima odnosa ciljnih orijentacija i sociometrijskog statusa u igri (18), koji pokazuju da postoji tendencija povezivanja višeg sociometrijskog statusa sa usmjerenošću prema dobroj izvedbi i uspjehu u igri.

Uzmemo li u obzir važnost ciljne orijentacije za pristup treningu i natjecanju, kao i za ustrajnost u treniranju, a pogotovo kada to stavimo u kontekst socijalnih odnosa unutar ekipe, možemo zaključiti da sportaši percipiraju osobe kod kojih je izraženija ciljna orijentacija na zadatak kao poželjnije suigrače, koji više doprinose ekipi i s kojima će se lakše snaći i raditi na ostvarenju zajedničkog cilja. Za očekivati je da se takva percepcija očituje i u realnom svijetu, odnosno da se na treningu, a posebice na natjecanju, sportaši međusobno drukčije odnose ovisno o izraženosti ciljne orijentacije.

Ovo je istraživanje ukazalo na važnost odnosa individualne ciljne orijentacije prema postignuću u sportu s percepcijom motivacijske klime koja postoji unutar sportskog tima. Svojim primjerom, ponašanjem i reakcijama treneri uvelike oblikuju mlade sportaše i njihove stavove vezane za motivaciju i socijalne odnose, odnosno pridnose stvaranju i održavanju motivacijske klime. Osim u boljem razumijevanju odnosa ispitanih konstrukata, doprinos ovog istraživanja svakako se očituje i u konstrukciji novog upitnika za ispitivanje obilježja pripisanih osobama različite ciljne orijentacije prema postignuću u sportu.

Učitelji, treneri i sve ostale osobe čija je uloga promoviranje važnosti bavljenja sportom i fizičkom aktivnošću, trebali bi u prvom redu isticati važnost te poticati intrinzičnu motivaciju mladih sportaša kao i samodeterminirane forme motivacije, kao što je primjerice ciljna orijentacija na zadatak. Na grupnom bi nivou, unutar sportskog tima, trebali stvarati motivacijsku klimu usmjerenu prije svega na učenje i osobni napredak (22). Longitudinalne studije kojima se se ispitivali efekti motivacijske klime inicirane od strane trenera na ciljnu orijentaciju postignuća kod mladih sportaša pokazuju da poticanje određenog okruženja (na učenje ili na izvedbu) rezultira povećanjem istovjetne ciljne orijentacije (17).

Nekoliko je nedostataka provedenog istraživanja koje treba uzeti u obzir prilikom interpretacije rezultata. Jedno je svakako i vrijeme provedbe ispitivanja (prije ili nakon treninga ili utakmice). U takvim su okolnostima umor, nemotiviranost i organizacija ranijeg dolaska na trening mogli djelovati na angažiranost djevojaka prilikom ispunjavanja upitnika. Također, ne smiju se zanemariti

niti moguće razlike u razumijevanju značenja pojedinih čestica budući da je moguće da se konotativno značenje određenih pridjeva (npr. Ignorirana i Zanemarena od strane suigračica) razlikuje. Neke od ponuđenih karakteristika moguće su povezane s više različitih sociometrijskih statusa ili je povezanost određene karakteristike i sociometrijskog statusa podložna promjenama s obzirom na nacrt istraživanja, odabir riječi ili kontekst u kojem je istraživanje

provedeno. I konačno, u istraživanju su sudjelovale samo djevojke, tako da bi u sljedećim istraživanjima trebalo uključiti i mladiće kako bi se provjerilo vrijedi li dobivene rezultati za oba spola. Kompleksnost odnosa motivacijskih i socijalnih varijabli u timskom sportu bilo bi neophodno obuhvatiti budućim istraživanjima kako bi se prikupila nova saznanja o ovom području.

Literatura

1. Barić R. Klima v športu. Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za psihologijo. 2004; 202. Magistarski rad.
2. Barić R, Horga S.. Psychometric properties of the croatian version of task and ego orientation in sport questionnaire (CTEOSQ). *Kinesiology* 2006; 38: 135-42.
3. Barić R, Vlašić J, Cecić Erpič S. Goal orientation and intrinsic motivation for physical education: does perceived competence matter? *Kinesiology* 2014; 46: 117-26.
4. Dombrovskis V, Guseva S, Capulis S. Cooperation and learning effectiveness of first graders during sports lessons. *Procedia Soc Behav Sci* 2014; 112, 124-32.
5. Duda JL. The relationship between task and ego orientation and the perceived purpose of sport among male and female high school athletes. *J Sport Exerc Psychol* 1989; 11: 318-35.
6. Duda JL. Maximizing motivation in sport and physical education among children and adolescents: The case for greater task involvement. *Quest* 1996; 48: 290-302.
7. Epstein JL. Target: An examination of parallel school and family structure that promote student motivation and achievement. Center for Research on Elementary & Middle Schools 1987; 1-133.
8. Findlay LC, Coplan RJ. Come out and play: Shyness in childhood and the benefits of organized sports participation. *Can J Behav Sci* 2008; 40: 153-61.
9. Hodge K., Allen JB, Smellie L. Motivation in masters sport: Achievement and social goals. *Psychol Sport Exerc*, 2008; 9(2): 157-76.
10. Jago R, Brockman R, Fox KR, Cartwright K, Page AS, Thompson JL. Friendship groups and physical activity: Qualitative findings on how physical activity is initiated and maintained among 10-11 year old children. *Int J Behav Nutr Phys Act* 2009; 6: 1-9.
11. Keegan RJ, Harwood CG, Spray CM, Lavallee DE. A qualitative investigation exploring the motivational climate in early career sports participants: Coach, parent and peer influences on sport motivation. *Psychol Sport Exerc* 2009; 10(3): 361-72.
12. Lochbaum MR, Roberts GC. Goal orientations and perceptions of the sport experience. *J Sport Exerc Psychol* 1993; 15: 160-71.
13. Murcia Moreno JA, Gimeno EC, Coll DG. Relationships among goal orientations, motivational climate and flow in adolescent athletes: Differences by gender. *Span J Psychol* 2008; 11: 181-91.
14. Ntoumanis N, Biddle SJH. A review of motivational climate in physical activity. *J Sports Sci* 1999; 17: 643-65.
15. Ntoumanis N. A self-determination approach to the understanding of motivation in physical education. *Br J Educ Psychol* 2001; 71; 225-42.
16. Seifriz JJ, Duda JL, Chi L. The relationship of perceived motivational climate of intrinsic motivation and beliefs about success in basketball. *J Sport Exerc Psychol* 1992; 14: 375-91.
17. Smith RE, Smoll FL, Cumming SP. Motivational climate and changes in young athletes' achievement goal orientations. *Motiv Emot* 2009; 33: 173-83.
18. Taylor AR. Children's Goals and Social Competence: A Study of Individual Differences in A Game-Playing Context (Peer Relations, Sociometric Status). 1984; Doctoral dissertation
19. Treasure DC, Roberts GC. Cognitive and affective concomitants of task and ego goal orientations during the middle school years. *J Sport Exerc Psychol* 1994; 16: 15-28.
20. Ullrich-French S, McDonough MH, Smith AL. Social connection and psychological outcomes in a physical activity-based youth development setting. *Res Q Exerc Spor* 2012; 83: 431-41.
21. Weiss MR, Stuntz CP. A Little Friendly Competition: Peer Relationships and Psychosocial Development in Youth Sport and Physical Activity Contexts. U: Weiss MR, ur. *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective*. Morgantown: FITNESS INFORMATION TECHNOLOGY, 2004; 165-96.
22. Zahariadis, PN, Biddle SJ. Goal orientations and participation motives in physical education and sport: Their relationships in English schoolchildren. *The Online Journal of Sport Psychology* 2000; 2: 1-12.